

tiyle 79 milyon dolara yükselmiştir. Biz 79 milyon dolarlık ithalat yaptığımız halde, sadece 1 milyon 300 bin dolarlık mal ihraç edebiliyoruz. Bu, dengesiz bir gelişmedir. Türk Hükümeti olarak birçok sebeplerin yanında, bu sebepten dolayı da, aynı zamanda iki ülke arasındaki ticarî münasebetleri daha da geliştirmek ve bizim de Suudi Arabistan'a yapabileceğimiz hizmetler, yapabileceğimiz birtakım ticarî muameleler ve satışlar vardır. Bunları inkişaf ettirerek dış ticaretimizde dengeyi teccüs etmeye çalıştırmak hiç şüphesiz ki, çok mühim görevlerimizden birisini teşkil etmekte idi .

Bu ve buna benzeyen sebepler, memleketimizin millî menfaatleri bakımından, Hükümetimizin Programındaki esasların tatbikatı bakımından bu seyahati gerekli kılmıştır.

Yine, son yıllardaki bütün dünyadaki değişimler dikkate alınacak olursa, bu seyahatte ve bu iyi münasebetlerin gelişmesine çalışılmakta, hatta gecikilmiş olduğunu itiraf etmemek mümkün değildir. Bilindiği gibi çoğu petrol üreten bu ülkeler, son yıllardaki bütün dünyadaki büyük değişiklik muvacehesinde yıllık gelirleri artmaya başlamış, hızla kalkınmaya başlamışlar, başka ülkelerin petrol ihtiyacını temin bakımından kendilerine ihtiyacı artmış, petrol gelirleri bakımından başka ülkelerle birçok iyi münasebetler kurabilecek noktaya varmışlardır, bu ülkeler.

Meselâ: Suudi Arabistan'ın her yıl, geçirdiğimiz dört yıl esnasında kendi Devlet bütçesi takriben yüzde yüz artmaktadır. Bu kadar büyük bir hız ile bu ülkelerde inkişaf kaydedilmektedir. Bu büyük gelişmeden dolayıdır ki, bütün Batı ülkeleri birbirleriyle yarış halinde, bu ülkeleri gidip ziyaret etmekte, kendi ihtiyaçlarının karşılanması, karşılıklı münasebetlerin gelişmesi hususunda âdetâ birbirleriyle yarış etmektedirler. Nitekim, bilfiil oraya vardığımız zaman, bugün Riyat'ın dünya ülkelerinin ziyareti bakımından Paris'en de Washington'dan da daha fazla yabancı ülkenin ziyaret etmekte olduğu bir büyük merkez haline geldiğini müşahede ettik. Ayrıca Suudi Arabistan Dışişleri Bakanının bizzat ifade ettiği gibi, bizim ziyaretimizden önceki iki ay esnasında 500 yabancı ülkenin en yüksek seviyedeki temsilcilerinin kendilerini ziyaret et-

tiğini ifade ettiler. Nitekim, bizim orada kaldığımız bir haftalık müddet esnasında bir uçağa bindiğimiz zaman yanımızda bir ülkenin Başbakanı, Başbakan yardımcısı veya bir büyük heyetini görmemek mümkün değildi. Biz oradayken dört ayrı ülkenin temsilcileri ayrıca bizimle beraber ziyarete gelmiş bulunuyordu. Meselâ: Güney Kore ülkesi yüzden fazla yüksek seviyede temsilcisiyle, bakanlarıyla orada bulunuyordu. Aynı şekilde Mısır Başbakan Yardımcısıyla beraber orada bir uçakta seyahat ettik ve yine Tunus Başbakanı ve heyeti, biz oradayken gelmişti. Yine Başbakanı ile aynı toplantıda bulunmak imkânı hasıl oldu. Oradaki kısa bir ziyaret esnasında bütün ülkelerin en yüksek seviyede gelip bu ziyaretleri yaptıklarını gördük. Bizim ziyaretimizden önce İspanya Heyeti gelmiş dönmüş İki, Fransa bir müddet önce gelmiş idi; hatırlanacağı üzere Almanya Başbakanı Willy Brandt'ta bizim seyahatimizin arifesi gününde aynı bölgedeki ülkeleri ziyaret etmekte idi. Bu ziyaret aşlında bizim bakımımızdan gecikmiş bir ziyarettir ve gerekli bir ziyarettir.

Türkiye'nin Suudi Arabistan'la esasen dostluk ve kardeşliği mevcuttur. Ancak, biraz evvel de arz ettiğim gibi bu bugüne kadar karşılıklı iyi niyet ve sevgi çerçevesinde kabınış, verimli müşterek aksiyonlar sahasına intikal ettirilememiştir.

Kaldı ki, son yıllardaki petrol durumu muvacehesinde Türkiye olarak bir yandan petrol açığımızı karşılamak, öbür taraftan da yeni petrol fiyatları muvacehesinde dış ticaret dengemizde gereken kolaylıkları sağlamak bakımından faydalı ve isabetli neticelerin alınabileceği mümkün görüldüğü için böyle bir ziyareti, aslında hakikaten biran evvel yapmak gerekli bulunuyordu.

Türkiye'nin, eski petrol fiyatları esnasında bir yıllık petrol ithalâtı 300 milyon dolar mertebesinde olduğu halde, yeni fiyatlar karşısında yılda 800 milyondan daha fazla petrol ihtiyacımızı karşılamak için ödeme yapmak mecburiyeti ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bu, petrol üretmeyen ülkelerin hepsi için benzeri bir tablodur. Petrol üreten ülkeler içerisinde çok mühim bir yer işgal eden Suudi Arabistan'daki işte bu büyük yabancı